

KOVÁCS ANDRÁS FERENC

Kölcsey Ferenc lehajtja fejét

SZATMÁRI ISKOLÁM ÜNNEPÉRE

*Keresztül néz a lelki drótsövénnyen:
Át-áttekinget tán egy arc Csekéről...
És látja a Tekintetes Úr, hogy dúlnak még
A szép magyar romantikák, dühöngenek még
Honni hiúságok: csárdásosztók és asztaldöngetők közt
Hervad az emberség hivalkodó csokrévétája,
A büszke kalapba betűzött, hervad a szerelem rózsája,
Hervad a mosoly a szájról – szavakról hangsúly, ékezet,
Jelentés... De megvagyunk még. Majdnem megvagyunk –
Köszönjük, sajnós, változatlanul... Kinézünk
Most az Alma Mater ablakán, kibámulunk,
Mint nyelv alól a bánat...*

*És látja a Tekintetes Úr.
Mert a Tekintetes Úr már mindeneket lát.
Látja a szatmári adózó nép nyomorát.
Látja Petőfi lovát Erdőd felé ügetőben – épp oda
Rúg ki a Szamosra. Szilágyi Domokos hatalmas homlokára
Pillant: Hamletet látja, Krúdyt a ködben, Adyt, ki részeg
Konflison kering, a Dsida-fasor jegenyéi alatt
Látja zokogni Jenőkét, Móricz Zsigmond nyakasságát
Látja, a Károlyi grófot, a Vécsey-házat, no meg a szatmári békét,
Ama szégyenletest. Komorló nézése néha megakad a Kazinczy
Utca és a Vörösmarty utca sarkán: zárdában látja Kaffka
Margitot, spílhózniban kovácsandrásferencet,
Ah, nicsak, oh, bizonyára engemet is lát!*

Mert a Tekintetes Úr tán mindeneket lát.
 Látja a Láncostemplomot is, lánchordta, a hajdani skólát,
 A természetrajzi szertár szekrényei mögött illúziókat lát,
 Bölcsen lappangó falfestményeket: Bethlen Gábor bevonulását
 Látja, Rákóczi, hajh, reformátorokat, pedellusokat,
 Kálvinistákat, iskolamestereket lát, Bercsényi, hajh,
 Látja Pázmány Pétert és Tyukodi pajtást, hitújítókat, hajh,
 Hitrombolókat, hajh, s ezerszer is hajh, agg ravaszdiak!

Mert a Tekintetes Úr már mindeneket lát:
 Nyögve Mátyás bús hadát, Bendegúznak vérért
 A természetrajzi szertár szekrényeiben...
 A történelmet látja: spirituszban
 A kibelezetteket, üvegszemmel a kitémőtteket,
 Vitrinekben a megnyízottakat, a szabadságra
 Preparáltakat... Arpád hős magzatjait:
 Boldogságukban szinte-szinte úsznak,
 Lebegnek fojtó, édes formalinban...

Mert a Tekintetes Úr tán mindeneket lát.
 Röntgenkonrádként átlát Jánoson, ki portás volt,
 S eladta rossz gerincét... Így megmaradt nekünk.
 Kitértott, lám: vacog, fehérlík, ám vigyázzban áll.
 Itt a csontváz, forgassátok érett ésszel Jánosunk!
 Állkapcsa leng, mert megbűnhődte már. Állkapcsa
 Kattog: titkon énekel. Más szózat ez, máskeblű nép.
 Állkapcsa klattog: folyton énekel. Lazultan bár,
 De rendületlenül. Vert hadunk csonthalmain győzedelmi
 Ének. Balsors akit régen tép: János, lát a Tekintetes
 Úr! Lát Kölcsey Ferenc, mert szertenézett, s nem lelé –
 Újra lehajtja fejét, lehanyatlik a lélek...

Weöresiáda. Váteszi szózat utókoromhoz!

Suhanc leszek még, 116 éves,
 De jó madzsar dzserek, sőt barna keislány,
 S megkérdem akkor, költők barma, pislán:
 Mit ér az ember, mit hiszen, ha téves?

Fityiszt sem értem: mért van abban érdem,
 Ha földön játszom, mászok bamba térden,
 S ti már fölöttem fontoskodva le s fel
 Tudós felnőttként jártok... Tompa testtel

Átléptek rajtam, ám belémbotoltok,
Míg firkálok perzsára, lomba porba...
Számomra szimplák, frissek lenn a dolgok:
Egymásba huttyan tartalom s a forma!

Nem tudhatjátok: lelkem merre leng át,
Mily végtelenbe tart? Kit érdekelné –
Mint bomlik szét egy rímmel férces elme?
Aggult versemre köttök víg pelenkát,

Akárha volnék ükunokám kölke,
Ki e világot tőlem örökölte...
Makacs kacsótok, oh, minőket ír rám,
Hogy ígymegúgy, teljessé lőn a líráim:

Majdnem lefőztem Sziszt, Aranyt, Balassit,
Babits Mihályt, s úgy nézek föl Weöresre,
Miközben létem öntudatba lassít,
Mint alperes néz fürgébb fölporörsre,

Habár lehetnék szőke, kosztolányis,
Attilásabb, árpádosabb, gyulásabb,
Tajtékezőbb, mint a paprikás gulyáshab –
Élhetnék persze Kölnben, Ozsolán is,

Párizsban bandibb lennék, egyre gyónibb,
Akár szabolcskás vitrinekben ó-nipp,
Vereczkén Verlaine volnék, rétyi Rimbaud,
S ha forma még vénámban égi tempó,

Túltennék tán Reményiken reményben –
Marnék, ha túrnék, túrném, hogyha marnak,
Bölcsen szavalnék most e költeményben:
Jó volnék végre vátesznek, magyarnak!

Szátok mögöttem majd röhögjön össze,
Ifjak, jövendő vének – im, kibírtam,
Pedig rút rigmust ennél többet írtam...
Bús párka sorsom bármiként bögözze –

Csak nőjetek, maradjak én gügyének,
Nem ártok nyelvenek, senki népügyének:
Szép balgaságom nem székefoglalón áll,
Hű hazugságom igazabb a szónál.

Professzor Tzimbalom gyászdalotskája

Lázáry René Sándor emlékére

*Tudom, senkit se bosszant –
Ha földbe tesznek hosszant.
Dúlt sírás-rívás nem leszen:
Mert Debretzen tsak Debreczen.
Mert Debretzen tsak Debreczen.*

*Nem voltam jó czivisnek –
Világomból kivisznek...
De túlél engem városom:
Göggel, fennkölten, sároson.
Göggel, fennkölten, sároson.*

*Nem volt Horátz, se Goethe –
Hős hírünket se bőgte!
Sok verset szerzett meg zenét:
Parnasszrúl nézte nemzetét...
Parnasszrúl nézte nemzetét...*

*Aprónak vélte, látta –
Tüdőjét tépte nátha...
Tán kálomista sem vala,
Hogy ily bolondul meghala!
Hogy ily pogányul meghala!*